

Koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello

Jämsän kaupunki

Sivistystoimiala/Elämänlaatupalvelut
Jämsän kaupunki
1.4.2025

Sisällys

Jämsän kaupungin koulunuorisotyö – koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello	2
Koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello	3
Koulunuorisotyö	3
Koulunuorisotyöntekijä	3
Koulunuorisotyön dokumentointi ja tiedolla johtaminen	4
Tiedotus, viestintä ja tietosuoja koulunuorisotyössä	4
Koulunuorisotyöntekijän velvollisuudet huolen herätessä	5
Koulunuorisotyön tavoitteet ja tehtävä	6
Koulunuorisotyön työmenetelmät	6
Ryhmäytytys	7
Välitunnit ja välituntitoiminta	8
Pienryhmätoiminta	9
Hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatus- ja muut osallistavat teematunnit	9
Yksilöohjaus	12
Teemapäivät ja -viikot sekä tapahtumat	12
Muut työmenetelmät ja toiminta	12
Yhteistyötoimijat – eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö	13
Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä	13
Oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus	13
Tukioppilastoiminta	14
Vanhempainyhdistys	14
KiVa Koulu®	14
Yhteistyö nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden kanssa	15
Koulunuorisotyöntekijöiden omat tapaamiset ja yhteistyö	15
Koulunuorisotyön vuosikello	16
Lähteet	19
Liitteet	19
Liite 1.	20
Liite 2.	23

Jämsän kaupunki
Sivistystoimi
Kelhänkatu 3
42100 Jämsä

Koulunuorisotyön vuosikello
1.4.2025

Jämsän kaupungin koulunuorisotyö – koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello

Kuvaus Kunnilla on lakisääteinen tehtävä opetuksen ja koulutuksen, nuorisotyön sekä paikallisen nuorisopolitiikan järjestäjänä ja toteuttajana. Kunta vastaa näiden eri toimialojen luontevan ja pitkäjänteisen yhteistyön toteutumisesta. Tämän eri toimialojen yhteistyön ja yhteisen suunnittelun tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen, ja sitä edellytetään mm. paikallisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa, kunta- ja hyvinvointialueen opiskeluhoitosuunnitelmissa sekä monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen tai muun vastaavan yhteistyöryhmän toiminnassa (L1287/2013, 12–13 §; L 1285/2016, 9 §).

Jämsän perusopetuksen ja lukiokoulutuksen koulunuorisotyö on osa Jämsän sivistystoimen elämänlaatupalveluja ja olennainen osa nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja vahvistamiseksi tehtävää työtä. Koulunuorisotyön suunnitelma tukee tätä tavoitteellista toimintaa koulujen arjessa. Koulunuorisotyön suunnitelmassa kuvataan suunnitelmallisen, tavoitteellisen ja yhdenmukaisen koulunuorisotyön toteutuminen kaikissa Jämsän perusopetuksen kouluissa ja lukiokoulutuksessa, ja sitä käytetään koulunuorisotyön lukuvuoden suunnittelun perustana. Perusopetuksen koulunuorisotyön lukuvuosittaisen toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin tueksi on laadittu myös perusopetuksen koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän vuosikelloon pohjautuva koulunuorisotyön vuosikello. Vuosikelloa voidaan hyödyntää myös lukiokoulutuksen koulunuorisotyössä.

Koulunuorisotyön suunnitelmassa käytetään termiä *oppilas* käsittäen sekä perusopetuksen oppilaat että lukiokoulutuksen opiskelijat.

Taulukot Ehkäisevä päihdetyö perusopetuksen 6–9. luokilla, s. 11
Koulunuorisotyön vuosikellotaulukko, s. 16

Liitteet Ohjeistus lastensuojelu- ja rikosilmoituksen ja sovittelualoitteen tekoon
Koulunuorisotyöntekijän muistilista

Koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello

Tämä koulunuorisotyön suunnitelma ja vuosikello on laadittu Jämsän perusopetuksen koulujen ja lukiokoulutuksen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen koulunuorisotyön tueksi. Koulunuorisotyön suunnitelma ja sen sisältämä vuosikello muodostaa vuosisuunnitelman, jossa kuvataan koulunuorisotyön lukuvuosittainen toiminta, sisältö ja aikataulu. Suunnitelman ja vuosikellon tarkoituksena on yhdenmukaistaa, tukea ja vahvistaa koulunuorisotyön suunnitelmallista ja tavoitteiden mukaista toimintaa ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumista Jämsässä. Suunnitelma ja vuosikello toimii myös koulunuorisotyöhön perehdyttämisen ja koulujen monialaisen yhteistyön vahvistaminen työvälineenä.

Koulunuorisotyön vuosikelloon on koottu taulukkomuodossa keskeisimmät perusopetuksen koulunuorisotyötä ohjaavat tehtävät, tapahtumat, hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatusteemat sekä kansalliset ja kansainväliset teemapäivät ja -viikot, ks. s. 16. Vuosikellotaulukkoa voidaan hyödyntää myös lukiokoulutuksen koulunuorisotyössä. Koulunuorisotyö on osa koulujen yhteisöllistä opiskeluhoitoa, joten koulunuorisotyön vuosikello on synkronoitu perusopetuksen koulujen opiskeluhoitoa ohjaavien vuosikellojen, kuten koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän ja hyvinvoinnin vuosikellojen kanssa, ks. linkki [Opiskeluhoollon vuosikellot](#). Ks. myös Jämsän perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmat, [Jämsän perusopetuksen ja valmistavan opetuksen opiskeluhoitosuunnitelma](#) ja [Lukion opiskeluhoitosuunnitelma](#).

Koulunuorisotyö

Koulunuorisotyö on nuorisotyön muoto, jossa nuorisotyöntekijä on osa koulun henkilökuntaa ja koulun viikoittaista arkea. Koulunuorisotyö on suunnitelmallista, ennaltaehkäisevää ja tavoitteellista toimintaa oppilaiden ja koko koulun hyvinvoinnin edistämiseksi. Koulunuorisotyö on pääsääntöisesti yhteisöllistä, vapaaehtoista ja nuorilähtöistä toimintaa. Koulunuorisotyö kohdentuu pääsääntöisesti yläkouluikäisiin oppilaisiin.

Koulunuorisotyöntekijä

Koulun nuorisotyöntekijä on koulun aikuinen, jolla on aikaa nuorille. Jämsän perusopetuksen koulujen ja lukiokoulutuksen nuorisotyöntekijästä käytetään nimitystä koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyöntekijänä voi toimia eri koulutustaustan omaavia henkilöitä. Koulutustausta voi olla esim. nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja, yhteisöohjaaja tai yhteisöpedagogi, sosionomi tai muu soveltuva koulutus. Koulunuorisotyössä hyödynnetään työntekijän vahvuuksia, mielenkiinnonkohteita, osaamista ja koulutustaustaa.

Koulunuorisotyön dokumentointi ja tiedolla johtaminen

Koulunuorisotyö dokumentoidaan kunnallisen nuorisotyön dokumentointijärjestelmään NuoDoon. NuoDo on dokumentointi- ja tilastointityökalu, jonka avulla kunnan nuorisotyön toiminta tehdään näkyväksi. Tunnukset ja ohjeet NuoDon käyttöön ottamiseksi saa pääkäyttäjältä. NuoDo-järjestelmän lähettämä kirjautumislinkki on voimassa 48 tuntia. NuoDo toimii tietokoneella ja älylaitteella. Koulunuorisotyöntekijä dokumentoi toimintansa NuoDoon päivittäin tai vähintään viikoittain. Järjestelmään ei kirjata nuoren tunnistetietoja, kuten nimeä.

NuoDosta saatavaa tilastotietoa voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä sekä monialaisessa yhteistyössä. Vuoden 2025 alusta NuoDoa hallinnoi aluehallintoviraston AVI-tietotiimi. NuoDo-järjestelmän avulla kunnallista nuorisotyötä pystytään kuvaamaan monipuolisesti ja nuorisotyötä koskeva päätöksenteko voidaan perustaa entistä vahvemmin paikalliseen ja myös kansalliseen tietoon. Koulunuorisotyön suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa hyödynnetään myös muuta valtakunnallisesti kerättävää tilastotietoa, esim. KiVa- ja kouluterveyskyselyjen tuloksia. Toiminnan säännöllinen ja systemaattinen dokumentointi on täten tärkeää koulunuorisotyön ja toiminnan kehittämiseksi niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisestikin.

Tiedotus, viestintä ja tietosuoja koulunuorisotyössä

Oleellisen tärkeää on koulunuorisotyöstä tiedottaminen. Koulunuorisotyöntekijä tiedottaa nuoria, heidän huoltajiaan sekä koulun ja opiskeluhuollon toimijoita koulunuorisotyöstä, kuten sen tavoitteista, toiminnasta ja aikatauluista. Koulun sisäiseen tiedottamiseen ja viestintään käytetään Wilmaa. Wilma on opetuksen ja oppimisen sekä viestinnän digitaalinen alusta. Wilma-tunnukset ja perehdys Wilman käyttämiseksi pyydetään koulun rehtorilta tai Wilman pääkäyttäjältä. Koulunuorisotyöstä tiedotetaan myös koulujen info-TV:n sekä yhteisten verkkotiedotteiden välityksellä. Muiden mahdollisesti käytettävien sovellusten, kuten Whatsappin ja sosiaalisen median kanavien käyttämisestä sovitaan koulunuorisotyön esihenkilön kanssa. Jämsän kaupungin someohje löytyy linkistä [Sosiaalinen media - Jämsän kaupunki somettaa](#).

Työnantajan osoittamat laitteet ja järjestelmät ovat tarkoitettu ja niitä käytetään vain työtehtävien hoitamiseen. Työorganisaation laitteita, verkkoa tai sähköpostia käytettäessä työntekijä esiintyy työorganisaationsa edustajana. Lisää tietoa viestinnästä löytyy linkistä [Jämsän kaupungin viestintäohje](#).

Tietosuojasta huolehtiminen on tärkeä osa jokaisen työntekijän päivittäistä työtä. Koulunuorisotyössä tarvittavia järjestelmiä ja sovelluksia käytetään ohjeistusten ja tietosuojaa ohjaavan lainsäädännön mukaisesti. Oikeutetut käyttäjät saavat käyttää tietoja vain työtehtäviensä hoitamiseen. Koulunuorisotyöntekijän on huolehdittava siitä, etteivät sivulliset pääse käsiksi työssä tarvittaviin ja

käytettäviin tietoihin tai voi muuttaa niitä. Kaikki Jämsän kaupungin työntekijät suorittavat tietoturvakoulutuksen vuosittain. Koulutuksen kesto on n. 1 tunti. Tietosuojakoulutukseen pääsee linkistä [Vuolearning - Tietosuojakoulutus](#).

Koulunuorisotyöntekijän velvollisuudet huolen herätessä

Koulunuorisotyöntekijällä, samoin kuin jokaisella oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökuntaan kuuluvalla on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon etuuksia ja palveluja. Samoin, jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, on hänen otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä lapsen tai nuoren kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä oppilaan kanssa, on hänelle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yhteydenotosta, jollei sitä muussa laissa toisin säädetä. (L 1287/2013, 11 ja 16 §).

Jos työntekijällä herää sosiaalihuoltolain mukainen tai lastensuojelullinen huoli siitä, että oppilaan kasvu ja kehitys ovat vaarantuneet, tulee hänen viipymättä ilmoittaa asiasta hyvinvointialueen sosiaalitoimeen yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Jos yhteydenotto ei onnistu yhteisesti oppilaan ja tämän huoltajan kanssa tai jos kyseessä on kiireellinen lastensuojelun tarve, on työntekijällä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Työntekijällä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus myös poliisille silloin, kun on syytä epäillä, että oppilaaseen on kohdistettu seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai henkeen ja terveyteen kohdistuva rikos, esim. pahoinpitely. (L 417/2007, 25 ja 25 a §.) Rikosilmoitusvelvollisuus koskee samoja toimijoita kuin velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Näiden toimijoiden on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja hyvinvointialueelle, jos he epäilevät oppilaaseen kohdistunutta väkivaltaa. Myös lastensuojeluviranomaiset ovat ilmoitusvelvollisia poliisille. Ks. [Lista toimijoista, joilla on ilmoitusvelvollisuus](#). Ilmoitusvelvollisuus on sillä henkilöllä, jonka tietoon väkivalta- tai seksuaalirikosepäily on tullut. Ilmoituksen tekemistä ei saa delegoida toiselle henkilölle.

Keski-Suomen sovittelutoimisto tarjoaa rikosten ja riitojen osapuolille mahdollisuuden kohdata toisensa ja käsitellä tapahtuman aiheuttamia haittoja. Sovittelu on vapaaehtoista, maksutonta, puolueetonta ja luottamuksellista. Eniten sovitellaan väkivaltarikoksia, omaisuusrikoksia ja ilkivaltaa sekä erilaisia riita-asioita. Sovittelutoimistoa voi konsultoida kaikissa riita- ja rikosasioissa. Sovittelu edellyttää osapuolten suostumusta sovitteluun. Alaikäisten asioissa tarvitaan oppilaan lisäksi suostumus myös huoltajilta. Suostumukset tarkistetaan osapuolilta aloitteen saavuttua toimistolle.

Tarkempaa tietoa siitä, miten toimia em. huolestuttavissa tilanteissa löytyy mm. Jämsän vapaa-
aikapalvelujen ohjeistuksesta lastensuojelu- ja rikosilmoituksen tekoon, ks. liite 1 sekä Pedanetin
opiskeluhoitosivuston linkistä [Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi](#)

[ja lastensuojeluilmoitus](#). Hyvinvointialueen sähköiseen Oma-palveluun ilmoituksen tekemiseksi pääsee suoraan linkistä [Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue](#). Sovitteluun liittyvää tietoa löytyy Keski-Suomen sovittelutoimiston sivuilta, ks. [Rikos- ja riita-asioiden sovittelu | Keski-Suomi](#). Tietoa ilmoitusvelvollisuuksista löytyy Rikosuhripäivystyksen linkistä [Ilmoitusvelvollisuudet - Rikosuhripäivystys | RIKU](#).

Koulunuorisotyön tavoitteet ja tehtävä

Koulunuorisotyö tukee perusopetuslain mukaista koulun kasvatustehtävää nuorisolakiin kirjatun tavoitteen mukaisesti. Näitä tavoitteita ovat mm. nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppiminen, harrastamisen ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisen tukeminen, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeuksien toteutuminen sekä nuorten kasvuolosuhteiden parantaminen (L 1285/2016, 2 §).

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu koulun toimintaan Jämsän koulunuorisotyön suunnitelmassa ja vuosikellossa kuvattujen tavoitteiden, sisältöjen ja aikataulujen sekä koulunuorisotyöntekijälle kuuluvien tehtävien mukaisesti. Koulunuorisotyöntekijän työtehtäviin kuuluu mm. yhteisöllisyyteen kasvattaminen, oppilaiden osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen, kiusaamisen ehkäiseminen sekä kouluviihtyvyyden parantaminen.

Koulunuorisotyön työmenetelmät

Koulunuorisotyölle ja koulunuorisotyöntekijälle asetettujen tavoitteiden ja työtehtävien saavuttamiseksi käytettäviä koulunuorisotyön työmenetelmiä ovat mm.

- ryhmäytys-, välitunti- ja ryhmätoiminnan järjestäminen sekä niihin osallistuminen
- hyvinvointi-, tunnetaitokasvatus- ja muiden osallistavien teematuntien pitäminen yhdessä koulun ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa tai itsenäisesti
- pienryhmä-, kerho-, harrastus- ja vapaa-ajantoiminta
- tapahtumat, teema- ja toimintapäivät ja -viikot sekä teeman mukaiset aamunavaukset luokissa ja keskusradiossa
- yksilöohjaus
- osallistuminen säännöllisesti ja suunnitelmallisesti tai tarpeen mukaisesti koulussa toimivien ryhmien ja yhteistyötahojen tapaamisiin
- oppilaiden, oppilaskunnanhallituksen ja tukioppilaiden kanssa tehtävä yhteistyö
- yhteistyö huoltajien sekä koulun ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa
- Jämsän kaupungin ja muiden nuorisotoimijoiden kanssa tehtävä ja muu verkostoyhteistyö

Materiaalia ja vinkkejä löytyy mm. koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskus Nuoskan ja kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuunan sivuilta linkeistä [Nuoska - koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskus - Xamk](#) ja [Materiaalipankki | Nuorisokanuuna](#). Ks. myös koulunuorisotyön suunnitelman ja vuosikellon lähteet s. 19.

Ryhmäytytys

Koulussa toimivien ryhmien, kuten luokkien yhteisöllisyyttä ja ilmapiiriä voidaan tukea koulunuorisotyön menetelmin. Ryhmäyttävä toiminta eli ryhmäytytys on tähän luonteva menetelmä. Ryhmäyttämisen on prosessinomaista toimintaa, jonka tavoitteena on tukea ja vahvistaa ryhmän jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta ja luottamusta sekä edistää ryhmähenkeä ja kouluviihtyvyyttä. Olennaista on toisiin ryhmän jäseniin tutustuminen ja koko ryhmän sitouttaminen ryhmähengen edistämiseen. Ryhmäytyksen tavoitteena on aikaansaada ilmapiiri, jossa jokainen ryhmän jäsen voi tuntea olonsa turvalliseksi, ilmaista mielipiteitään ja ajatuksiaan, uskaltaa yrittää ja myös erehtyä ilman leimaamisen tai asiattoman kommentoinnin pelkoa. Ryhmäytyminen on täten tärkeää myös oppimista tukevan oppimisympäristön syntymiselle.

Ryhmäytyksessä tehdään erilaisia toiminnallisia tehtäviä ja harjoitteita, joiden avulla edistetään ja vahvistetaan ryhmän vuorovaikutussuhteita ja ilmapiiriä kokemuksellisen oppimisen kautta. Ryhmäytyksessä opitaan myös kannustamaan ja tukemaan toisia. Jokainen ryhmän jäsen saa kokemuksen siitä, että voi omalla toiminnallaan vaikuttaa hyvän yhteishengen syntymiseen. Ryhmäytytys suunnitellaan aina kullekin ryhmälle erikseen ryhmän tarpeet huomioiden.

Ryhmäytystilanne tulee olla kaikille osallistujille turvallinen. Turvallisuudella tarkoitetaan psykologista turvallisuuden tunnetta ja turvallista tilaa. Ryhmäytyksessä, kuten kaikessa koulunuorisotyön toiminnassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita ja ohjataan vihapuheesta vapaaseen keskustelukulttuuriin. Vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt ja turvallisemman tilan periaatteet sekä tulostettava materiaali löytyvät Nuorisola ry:n sivuston linkistä [Vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt ja turvallisemman tilan periaatteet](#).

Ryhmäytystä toteutetaan mm.

- uuden ryhmän aloittaessa, esim. 7. luokat, lukion 1. vuosiluokat
- luokkaan tulee uusi tai uusia oppilaita/opiskelijoita
- luokassa tai ryhmässä on havaittu ryhmädynamiikan haasteita
- epäily tai tieto nuoren tai nuorten jäämisestä muun ryhmän ulkopuolelle

Ryhmäytyks tapahtuu yleensä mahdollisimman pian uuden ryhmän aloittaessa, esim. heti lukuvuoden, tai tarpeen mukaisesti. Ryhmäytystä voidaan toteuttaa myös muualla kuin kouluympäristössä ja se toteutetaan yleensä yhteistyössä luokanvalvojan ja muiden koulun toimijoiden sekä muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Näitä muita toimijoita ovat kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja, kaupungin nuorisopalvelut, seurakunnan nuorisotyö ja Jämsän 4H-yhdistys sekä muut nuorisotoimijat ja -yhdistykset. Menetelmiä onnistuneeseen ryhmäytykseen löytyy runsaasti netistä tai mm. nuorisotalon kirjallisuudesta. Ryhmäytyksessä voidaan hyödyntää Jämsän perusopetuksen hyvinvoinnin vuosikellon ja erityisesti elokuun teeman mukaisia tuntisuunnitelmia, ks. [Elokuu - Yhteisöllisyys](#). Hyvinvoinnin vuosikellon lähdeluettelosta löytyy myös runsaasti ryhmäytyksessä hyödynnettävää materiaalia.

Välitunnit ja välituntitoiminta

Koulunuorisotyössä välitunnit ovat tärkeitä kohtaamisen hetkiä. Jutustelun ja tutustumisen merkeissä koulunuorisotyöntekijän on mahdollista havainnoida myös oppilaiden välisiä kaverisuhteita, mahdollista syrjään jäämistä, sen riskiä tai kiusaamista sekä yleisesti koko koulun vuorovaikutussuhteita ja ilmapiiriä.

Välituntitoiminta on koulunuorisotyön matalan kynnyksen toimintaa. Välituntitoiminnan tavoitteena on oppilaiden osallistaminen ja aktivoiminen, yhdessä tekeminen sekä yhteisöllisyyden ja ryhmätyötaitojen kehittäminen. Välituntitoiminnan ei tarvitse olla suurta ja ihmeellistä. Tärkeintä on, että oppilailla on mahdollisuus osallistua toimintaan matalalla kynnyksellä. Välituntitoimintaa voivat olla esim. erilaiset leikkimieliset kisailut ja pelit, liikkuminen, rentoutuminen sekä yleishyödyllinen tai mikä tahansa toiminta, mikä tuo virkeyttä ja iloa koulupäiviin ja oppituntien väliseen aikaan.

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu aktiivisesti välituntitoiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen yhteistyössä koulun ja opiskeluhoollon henkilöstön sekä itse nuorten kanssa. Välituntitoiminnan suunnittelu on hyvä aloittaa kartoittamalla koulussa jo olemassa olevia tai aiemmin olemassa olleita välituntitoiminnan muotoja. Oleellista on osallistaa oppilaat pohtimaan sitä, millaista välituntitoimintaa he toivovat koululla toteutettavan, millainen toiminta on koettu hyväksi ja miten välituntitoimintaa voisi kehittää.

Koulunuorisotyöntekijä voi toteuttaa toimintaa joko omatoimisesti itse tai yhdessä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Tärkeää on käydä keskustelua välituntitoiminnasta ja käytänteistä myös koulun johdon ja muiden toimijoiden, kuten opiskeluhoitoryhmän kanssa sekä tiedottaa toiminnasta säännöllisesti ja suunnitelmallisesti toiminnan saavutettavuuden varmistamiseksi.

Pienryhmätoiminta

Koulunuorisotyöntekijä järjestää eri teemoihin liittyvää pienryhmätoimintaa koululla esiin nousseiden tarpeiden mukaisesti tai kokeiluluonteisesti. Pienryhmätoiminta voi perustua oppilaiden omiin toiveisiin ja mielenkiinnonkohteisiin tai ne voivat kohdentua erilaisiin haasteisiin. Ryhmien järjestäminen on oivallinen mahdollisuus hyödyntää myös koulunuorisotyöntekijän omaa osaamista ja uusia ideoita. Ryhmiä voi olla esim. hiljaisille tai kavereita kaipaaville, koulumotivaatiota tarvitseville tai muuta kohdennettua tarvetta tarvitseville oppilaille. Ryhmät voivat olla myös erilaisiin hyvinvointihaasteisiin tai riskeihin perustuvia, kuten nikotiini-, päihde- tai pelihaittojen ehkäisyyn kohdennetut ryhmät, joissa käsitellään mm. riskikäyttäytymistä sekä kannustetaan riskikäyttäytymisen, esim. päihteiden käytön lopettamiseen.

Koulunuorisotyöntekijä voi pitää ryhmiä itse tai yhdessä oppilaiden ja koulun muiden toimijoiden, esim. tukioppilaiden, terveydenhoitajan tai kuraattorin kanssa. Ryhmät voivat kokoontua välitunneilla tai mahdollisuuksien mukaan myös oppituntien aikaan tai koulupäivän jälkeen. Aikatauluista sovitaan yhdessä koulun johdon, koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän ja muiden asianomaisten tahojen kanssa.

Hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatus- ja muut osallistavat teematunnit

Jämsän perusopetuksen kouluissa ja lukiossa hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatus on suunnitelmallista toimintaa, jota toteutetaan päivittäisen työn ohella erillisinä teematunteina. Perusopetuksessa hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatusta toteutetaan erityisesti tähän tarkoitukseen laaditun hyvinvoinnin vuosikellon sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelman mukaisesti. Teematunteja pidetään myös tarpeen mukaisesti esim. nuorten keskuudessa havaittujen ilmiöiden, haasteiden tai riskikäyttäytymisen perusteella.

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu hyvinvointikasvatus- ja teematuntien suunnitteluun ja toteuttamiseen säännöllisesti ja suunnitelmien mukaisesti yhdessä koulun muiden toimijoiden kanssa opettajan ja/tai opiskeluhooltohenkilöstön työparina tai itsenäisesti. Tuntisuunnitelmia voi hyödyntää vapaasti myös muissa koulun tilaisuuksissa tai teematunneilla.

Hyvinvoinnin vuosikello ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma löytyvät linkeistä [Hyvinvoinnin vuosikello perusopetukseen](#) ja [Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma - Jämsän kaupunki](#).

Hyvinvoinnin vuosikello

Hyvinvoinnin vuosikello on opiskeluhuollollinen työväline, jonka tarkoituksena on tukea ja vahvistaa koulun hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatusta Jämsän perusopetuksen kouluissa läpi oppilaan peruskouluajan. Vuosikellon mukaisen hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatuksen tavoitteena on mm. edistää ja vahvistaa oppilaiden hyvinvointiosaamista, tunne- ja vuorovaikutustaitoja, osallisuuden kokemusta ja kouluun kiinnittymistä sekä edistää positiivista kouluilmapiiriä ja toimivia oppilas-opettaja- ja vertaissuhteita. Hyvinvoinnin vuosikello pohjautuu suunnitelmallisesti valittuihin ja toisiaan tukeviin hyvinvointiteemoihin sekä jo olemassa oleviin hyvinvoinnin edistämisen käytänteisiin Jämsän perusopetuksen kouluissa. Kuukausittaiset hyvinvointiteemat ovat

- Elokuu - Yhteisöllisyys
- Syyskuu - Vuorovaikutus ja kaveritaidot
- Lokakuu - Mielen hyvinvointi ja arjen taidot
- Marraskuu - Hyvinvointi ja terveys (sis. päihdekasvatus)
- Joulukuu - Itsetuntemus ja itsetunto
- Tammikuu - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Helmikuu - Media ja hyvinvointi
- Maaliskuu - Tunnetaidot
- Huhtikuu - Empatia ja myötätunto
- Toukokuu - Unelmat ja haaveet

Hyvinvoinnin vuosikellossa jokaiselle lukuvuoden kuukaudelle on omat kyseisen kuukauden teeman mukaiset, luokka-asteille 1–9 ikätasoisesti soveltuvat tuntisuunnitelmat. Tuntisuunnitelmiin sisältyy monipuolisia tehtäviä ja harjoitteita. Alakoulussa tuntisuunnitelman mukaisia hyvinvointitunteja pidetään aikatauluun sopivalla luokanopettajan oppitunnilla ja yläkoulun 7.–9. luokilla kerran kuukaudessa pidettävillä luokanvalvojan tunneilla. Täten jokainen Jämsän perusopetuksen oppilas saa peruskouluaikanaan vähintään 90 hyvinvointiteemoihin liittyvää oppituntia.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Oppilaat omaksuvat asenteita, tietoa ja taitoja perheen ja ystävien sekä yhteisöjen, kuten koulun sosiaalisessa ja kulttuurisessa ympäristössä. Päihteitä koskevat valinnat ovat usein sidoksissa elämäntilanteeseen, yleisiin voimavaroihin ja taustatekijöihin, jotka voivat joko suojata tai altistaa oppilasta. Tärkeitä sisäisiä ja suojaavia voimavaroja ovat mm. sosiaaliset taidot ja hyvä itsetunto. Terveystta ja myönteisten valintojen tekemistä suojaavat myös esimerkiksi myönteinen elämänsäsenne ja myönteinen minäkuva sekä kyky haastavien ja konfliktitilanteiden ratkaisemiseen. Oppilaille tulee jakaa tietoa ja antaa mahdollisuus keskustella päihteisiin liittyvistä ajatuksista ja

asenteista koulussa yhdessä opiskeluhuollon työntekijöiden, koulun henkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulun arjessa koulun työntekijät ovat avainasemassa oppilaiden päihteiden käyttöön liittyvän avuntarpeen tunnistamisessa ja tuen piiriin ohjaamisessa.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma tukee Jämsän kaupungin hyvinvointisuunnitelman tavoitteita. Koulunuorisotyöntekijä osallistuu 6.–9. luokkalaisille kohdennettuun päihdekasvatukseen Jämsän kaupungin päihdekasvatussuunnitelman mukaisesti, ks. taulukko 1. Päihdekasvatustunneilla käytetään mm. Ehyt ry:n Bueno Rastirata- materiaaleja, ks. esim. <https://ehyt.fi/tuote/bueno-rastirata-alkoholi/>.

Taulukko 1. Päihdekasvatus Jämsän perusopetuksessa 6.–9. luokilla

Kohderyhmä	Teema	Käytännön toteuttaja	Vastuujärjestäjä	Maksullisuus
6. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	(Raha)pelaaminen ja nikotiinituotteet. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö koostaa opettajalle valmiin materiaalin. Samasta teemasta vanhempainilta.	Luokanopettaja	Koulu	Maksuton
7. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Alkoholi. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö koostaa yhdessä (koulu)nuorisohjaajien materiaalin. Samasta teemasta vanhempainilta.	(Koulu)nuorisohjaaja	Koulu	Maksuton
8. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Hubu®-päihdekasvatus Hubu-päihdekasvatusmenetelmä yläkouluun - EHYT ry Samasta teemasta vanhempainilta.	Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry	Koulu	Noin 1200 euroa (kaikki 8. luokkalaiset ja heidän huoltajansa sekä koulun henkilöstö).
9. luokkalaiset ja heidän huoltajansa	Valintojen tunti. Elämä on valintoja, myös päihteisiin liittyviä. Samasta teemasta vanhempainilta.	Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palvelut	Koulu	Maksuton

Yksilöohjaus

Koulunuorisotyö on matalan kynnyksen helposti saavutettavaa palvelua oppilaille koulun arjessa. Koulunuorisotyöntekijän juttusille oppilas pääsee helposti ja nopeasti. Ryhmissä käytyjen keskustelujen lisäksi koulunuorisotyöntekijä voi jutella oppilaiden kanssa yksilökohtaisesti. Tapaamisten ei tarvitse sisältää ongelmaa, vaan juttusille voi tulla asiassa kuin asiassa. Koulunuorisotyöntekijän kanssa oppilas voi jakaa niin iloisia asioita ja kokemuksia kuin myös asioita, jotka mietityttävät ja herättävät kysymyksiä. Ajoittain yksilöohjausta voidaan toteuttaa myös osana oppituntia kohdennetusti yksilökohtaista ohjausta tarvitsevan oppilaan tukena, ja se edellyttää monialaista yhteistyötä ja usein koko ryhmän tilanteen kartoitusta. Myös näissä tilanteissa koulunuorisotyön tuesta hyötyy usein koko ryhmä.

Etenkin yksilöohjauksessa nuorisotyöntekijän on tärkeää olla tietoinen omasta tehtäväkuvastaan, roolistaan ja rajoistaan, ja siitä ettei ajaudu vahingossa esim. kuraattorin tai koulunkäynninohjaajan työkentälle. Oppilas tulee ohjata opiskeluhuollon tai esim. oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvän tuen piiriin, mikäli koulunuorisotyöntekijän tuki ei riitä, tai jos oppilaan tarvitsema tuen laatu sitä edellyttää. Yksilöohjauksessa samoin kuin muussakin toiminnassaan koulunuorisotyöntekijä noudattaa vaitiolovelvollisuutta ja salassapitosäädöksiä. Huolta herättävissä tilanteissa toimitaan kuitenkin opiskeluhuolto- ja lastensuojelulain velvoittavalla tavalla, ks. s. 5. Olennaisen tärkeä on tiedostaa koko kouluyhteisössä, että koulunuorisotyöntekijä ei tee, eikä korvaa opiskeluhuollon asiantuntijoiden (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) työtä.

Teemapäivät ja -viikot sekä tapahtumat

Koulunuorisotyöntekijä osallistuu koulussa järjestettävään teemapäivien ja -viikkojen mukaiseen suunnitteluun ja toteutukseen, esim. teeman mukainen toiminta ja aamunavaukset sekä muihin koulun tapahtumiin yhteistyössä koulun henkilöstön ja muiden toimijoiden kanssa. Koulunuorisotyöntekijä voi toteuttaa ko. toimintaa myös itsenäisesti ja omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan hyödyntäen.

Muut työmenetelmät ja toiminta

Edellä kuvattujen työmenetelmien lisäksi koulunuorisotyöhön sisältyy myös muita työmuotoja, kuten mm. monialainen yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa. Koulunuorisotyö on usein myös tärkeä tuki siirryttäessä alakoulusta yläkouluun, yläkoulusta toiselle asteelle sekä korkeakoulutukseen. Koulunuorisotyöntekijä toteuttaa myös esim. erilaisia kyselyjä oppilaille, huoltajille ja koulun henkilöstölle.

Yhteistyötoimijat – eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö

Koulunuorisotyöntekijä toimii kiinteässä yhteistyössä koulun eri toimijoiden kanssa sekä osallistuu koululla toimivien ryhmien kokouksiin ja tapaamisiin ko. ryhmän aikataulun ja ohjelman mukaisesti. Näitä yhteistyötoimijoita ja ryhmiä ovat mm. koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä, oppilaskunnan hallitus, tukioppilaat, vanhempainyhdistys, KiVa Koulu®-tiimi, koulun henkilöstö sekä muut mahdollisesti erikseen sovitut tiimit ja kokoonpanot.

Koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä

Koulukohtaisesta opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä. Opiskeluhooltoryhmän työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää. Ryhmän keskeinen tehtävä on koulun hyvinvoinnin, terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisöllisyyden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Koulukohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä ei koskaan käsitellä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, vaan asioita käsitellään aina yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Vaikka koulukohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä ei käsitellä yksittäisen oppilaan opiskeluhoollollisia, liittyy ryhmän toimintaan yksilökohtaisen opiskeluhoollon koordinointiin liittyviä tehtäviä. Näitä ovat mm.

- monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyn ohjeistaminen ja siitä tiedottaminen
- opiskeluhoollon palvelujen yhteistyökäytänteistä sopiminen ja niistä tiedottaminen
- opiskeluhoolltopalvelujen saatavuuden ja asiakaslähtöisyyden seuraaminen ja varmistaminen
- yhteistyökäytänteistä sopiminen ja/tai käytännöistä ja hoitoketjuista tiedottaminen opiskeluhooltoon osallistuville

Koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toiminta Jämsän perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa kuvataan tarkemmin ko. opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisissa opiskeluhoolltosuunnitelmissa.

Oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus

Oppilaskuntaan kuuluvat kaikki koulun oppilaat. Oppilaskunnan hallitus puolestaan on demokraattisesti valittu toimielin, joka edustaa kaikkia koulun oppilaita. Oppilaskunnan hallitus johtaa oppilaskunnan toimintaa. Oleellista on kuitenkin, että toiminnan toteuttamiseen otetaan mukaan koulun kaikki oppilaat, sillä jokaisella oppilaskunnan jäsenellä on oikeus vaikuttaa omiin asioihinsa sekä osallistua toimintaan.

Oppilaskuntatoiminnan ytimessä on vaikuttaminen. Tavoitteena on kannustaa oppilaita vaikuttamaan kouluyhteisön asioihin sekä tuoda esiin oppilaiden näkemyksiä. Oppilaskunnan toimintaa tukee ohjaava opettaja, joka myös mm. huolehtii yhteydenpidosta koulun muuhun henkilöstöön ja muihin yhteistyötahoihin.

Jokainen oppilaskunta on erilainen, eikä oppilaskuntatoimintaan ei ole yhtä oikeaa mallia. Oppilaskunta voi järjestää esim. erilaisia teema- ja toimintapäiviä, juhlia tai esim. ylläpitää kioski- ja kahvilatoimintaa.

Tukioppilastoiminta

Tukioppilastoiminnan ydintä on oppilaiden osallisuus, kouluhyvinvointi ja kiusaamisen ennaltaehkäisy. Tukioppilaat eli tukarit voivat tutustuttaa koulun oppilaita toisiinsa, esitellä koulua uusille tulokkaille, järjestää tapahtumia ja tempauksia, osallistaa yksinäisiä ja puuttua kiusaamiseen. Tukioppilaat rakentavat koulussa hyvää ryhmähenkeä ja kiusaamisen vastaista normia sekä huolehtivat osaltaan siitä, ettei kukaan jäisi yksin.

Vanhempainyhdistys

Vanhempainyhdistystoiminta on koulun yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa. Vanhempainyhdistykset kokoontuvat säännöllisesti ja suunnitelmallisesti sekä järjestävät tapahtumia, kampanjoita, teemaviikkoja ja vanhempainiltoja sekä vaikuttamistyötä, kuten kyselyitä, kannanottoja ja verkostoyhteistyötä.

KiVa Koulu®

Jämsän perusopetuksen koulut ovat mukana KiVa Koulu® -ohjelmassa. KiVa Koulu® on Turun yliopistossa kehitetty kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, jonka tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta. Tutkimusten mukaan KiVa Koulu® yksi toimivimmista kiusaamisen vastaista toimenpideohjelmista.

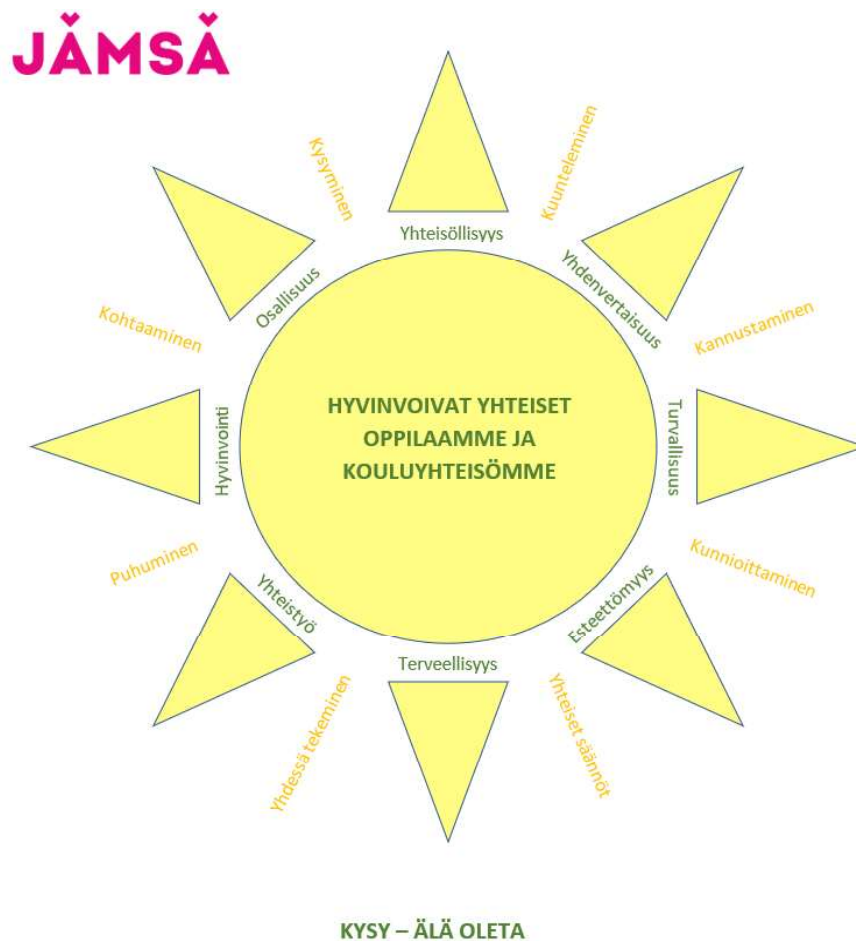
Jämsän perusopetuksen kouluilla toimii KiVa Koulu® -tiimit, jotka toteuttavat ohjelman mukaista toimintaa. Valtakunnallinen KiVa Koulu® -kiusaamiskysely toteutetaan vuosittain maaliskuussa jokaisessa Jämsän perusopetuksen koulussa. Koulunuorisotyöntekijä osallistuu KiVa Koulu® -toimintaan koulukohtaisen suunnitelman mukaisesti.

Yhteistyö nuorisopalvelujen ja muiden toimijoiden kanssa

Koulunuorisotyöntekijä voi pyytää toimintaan mukaan toimijoita paikallisesti tai alueellisesti mm. vapaa-aikapalveluista, seurakunnasta tai 4H-yhdistyksestä. Koulunuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä nuorisopalvelujen kanssa myös nuorisotilatyössä, jolloin oppilaita on mahdollisuus tavata myös vapaa-ajalla.

Koulunuorisotyöntekijöiden omat tapaamiset ja yhteistyö

Koulunuorisotyöntekijä tapaa kollegoitaan ja muita nuorisopalvelujen henkilöstöä säännöllisesti kokoontuvissa yhteisissä tiimitapaamisissa sekä maakunnallisen nuorisotyön yhteistyötapaamisissa. Koulunuorisotyön ollessa hanketoimintana, koulunuorisotyötä ohjaa hankkeen ohjausryhmä. Tapaamiset toteutuvat n. 4–5 kertaa vuodessa.

Koulunuorisotyön vuosikello

Koulunuorisotyön vuosikellossa kuvataan suunnitelmallisen, tavoitteellisen ja yhdenmukaisen koulunuorisotyön toteutuminen. Koulunuorisotyön suunnitelmaa ja vuosikelloa käytetään koulunuorisotyön lukuvuoden suunnittelun perustana.

Taulukko 2. Koulunuorisotyön vuosikellotaulukko

Kuukausi	Hyvinvoinnin vuosikello - kuukauden hyvinvointiteema + kansalliset ja kansainväliset teemapäivät ja -viikot	Toiminnan sisältö + kansallinen ja paikallinen opiskeluhoollollinen tiedonkeruu
Elokuu	Yhteisöllisyys - Linkki elokuun tuntisuunnitelmiin, ks. Elokuu - Yhteisöllisyys 12.8 Maailman nuorisopäivä Koulurauhan julistus	- Tarvittavien työvälineiden, järjestelmien ja sovellusten sekä tunnusten hankkiminen ja niiden käyttöön perehtyminen, esim. Wilma, mahdolliset Whatsapp-ryhmät ja sosiaalisen median kanavat - Tietosuojakoulutus vuosittain (todistus voimassa 12 kk), ks. Vuolearning - Tietosuojakoulutus - Koulunuorisotyön vuosikelloon ja ohjeistuksiin perehtyminen - Tutustuminen muuhun koulun toimintaan ja toimintaa ohjaaviin ohjeistuksiin ja toimintamalleihin, ks. Opiskeluhoollolliset suunnitelmat, ja Opiskeluhoollon toimintamallit ja ohjeistukset - Koulunuorisotyön toiminnan suunnittelu ja käynnistäminen koulunuorisotyön vuosikellon pohjalta - Toiminnasta tiedottaminen/tiedottamisesta sopiminen koulun johdon kanssa (esim. Wilma-viesti/-tiedote, infot) - Esittäytyminen henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille (luokissa kiertäminen, tutustumistunti/-it, henkilöstökokoukset, vanhempainillat) - Ryhmäytykset - Sidosryhmäyhteistyöstä sopiminen
Syyskuu	Vuorovaikutus ja kaveritaidot- Linkki syyskuun tuntisuunnitelmiin, ks. Syyskuu - Vuorovaikutus ja kaveritaidot 10.9 Kansainvälinen itsemurhien ehkäisy päivä 29.9 Kodin ja koulun päivä	- Kouluterveyskyselyjen tulokset; tulokset julkaistaan syyskuussa, perusopetuksen 4.-5 ja 8.–9. luokat, joka 2. vuosi (parittomat vuodet) - Oppilaitoksen terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvointi; oppilaitoksen tarkastaminen 3 v. välein: Tarkastukseen valmistautuminen ja arviointi yhteistyössä opiskeluhoolloryhmän kanssa (oppilaitoksen tilannekatsaus, kehittämiskohteet, suunnittelu, toimenpiteet, toteutus, arviointi). Jatko-toimen seuranta 1 v. tarkastamisesta - Move!-testaukset

Lokakuu	Mielen hyvinvointi ja arjen taidot - Linkki lokakuun tuntisuunnitelmiin, ks. Lokakuu - Mielen hyvinvointi ja arjen taidot 10.10 Maailman mielenterveyspäivä 21.10 Isovanhempien päivä 17.10 Kansainvälinen päivä köyhyyden poistamiseksi 18.10 Kansainvälinen vertaistuen päivä	
Marraskuu	Terveys ja hyvinvointi - Linkki marraskuun tuntisuunnitelmiin, ks. Marraskuu - Terveys ja hyvinvointi Vko 45 Ehkäisevän päihdetyön viikko 12.11 Isänpäivä 16.11 Kansainvälinen suvaitsevuuden päivä 20.11 Lastenoikeuksien päivä	
Joulukuu	Itsetunto ja itsetuntemus - Linkki joulukuun tuntisuunnitelmiin, ks. Joulukuu - Itsetunto ja itsetuntemus 10.12 ihmisoikeuksien päivä 20.12 Kansainvälinen inhimillisen solidaarisuuden päivä	
Tammikuu	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus - Linkki tammikuun tuntisuunnitelmiin, ks. Tammikuu - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	- Väliarviointi; missä mennään? - Move! -tulokset (julkaistaan loppuvuodesta) ja niiden pohjalta laadittu suunnitelma yhteistyössä opiskeluhoitoryhmän kanssa - Koulun toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen osallistuminen (3 v. välein, päivitys tarvittaessa)

Helmikuu	Media ja hyvinvointi - Linkki helmikuun tuntisuunnitelmiin, ks. Helmikuu - Media ja hyvinvointi Seksuaalikasvatusviikko – Veckan sex 14.2. Ystävänpäivä 5.–11.2. Mediataito-viikko Voimaa ruuasta viikko	- Alkoholi Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö koostaa yhdessä (koulu)nuoriso-ohjaajien kanssa valmiin materiaalin. Samasta teemasta vanhempainilta.
Maaliskuu	Tunnetaidot - Linkki maaliskuun tuntisuunnitelmiin, ks. Maaliskuu - Tunnetaidot 20.3. Onnellisuuden päivä Vireysviikko (vuosittain kesäaikaan siirtymisen aikaan) Vko 12 Rasismin vastainen viikko	- Vuosittainen KiVa-kysely yhteistyössä koulun opiskeluhoitoryhmän kanssa. Huom! Tulosten tarkastelu niiden valmistuttua - Kouluterveyskyselyt; perusopetuksen 4.–5. ja 8.–9. luokkien oppilaille maaliskuu-huhtikuussa joka 2. vuosi (parittomat vuodet)
Huhtikuu	Empatia ja myötätunto – Linkki huhtikuun tuntisuunnitelmiin, ks. Huhtikuu - Empatia ja myötätunto 7.4. Maailman terveystapa Valtakunnallinen leikkipäivä/-viikko	- Kouluterveyskyselyt; ks. maaliskuu
Toukokuu	Unelmat ja haaveet - Linkki toukokuun tuntisuunnitelmiin, ks. Toukokuu - Unelmat ja haaveet 12.5 Äitienpäivä 15.5. Kansainvälinen perheiden päivä	- 6. ja 9. luokkien nivelvaiheyhteistyö, tutustumiset - Lukuvuoden lopettajaiset/läksiäiset - Kiusaamistilastointien raportointi opiskeluhoitoryhmän vuosikellon mukaisesti - Lukuvuoden arviointi; toimenpiteiden, toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointi

Lähteet

[Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma - Jämsän kaupunki](#)
[Etusivu | Nuorisokanuuna](#)
[Hyvinvoinnin vuosikello perusopetukseen — Jämsän kaupunki](#)
[KiVa Koulu® — Kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma peruskouluihin](#)
[Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittäminen](#)
[Koulunuorisotyön käsikirja — Vinkkejä ja menetelmiä nuorisotyöntekijälle](#)
[Kunnallisen nuorisotyön dokumentaatio -hanke | Kuntaliitto.fi](#)
[Lastensuojelulaki 417/2007 — Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)
[Materiaalipankki | Nuorisokanuuna](#)
[Nuorisolaki 1285/2016 — Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)
[Nuoska - koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskus - Xamk](#)
[Nuoska — Koulunuorisotyön rakenteiden laatua koskeva ohjeistus.pdf](#)
[NUORISOTYÖ KOULUSSA](#)
[Nuorisotyö koulussa | Nuorisokanuuna](#)
[Oppilaskunta toimii – Oma oppilaskunta](#)
[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 — Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)
[Ryhmyttävää toimintaa rakentamassa – Opas yhteistyölle](#)
[Tietopaketti kunnille koulunuorisotyöstä](#)
[Tukioppilastoiminta — Mannerheimin Lastensuojeluliitto](#)
[Vanhempaintoiminta — Vanhempainliitto](#)
[Vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt ja turvallisemman tilan periaatteet](#)
[Vuosikello | Innokylä](#)
[Xamk oppimateriaalit 2 — Koulunuorisotyö](#)

Liitteet

Liite 1. Ohjeistus lastensuojelu- ja rikosilmoituksen ja sovittelualoitteen tekoon — Nuorisopalvelut, Jämsän kaupunki, s. 20

Liite 2. Koulunuorisotyöntekijän muistilista, s. 23

Liite 1.

OHJEET LASTENSUOJELU- JA RIKOSILMOITUKSEN JA SOVITTELUALOITTEEN TEKOON

Nuorisopalvelut — Jämsän kaupunki

LASTENSUOJELUILMOITUS

päivitetty 1.11.2024

Lastensuojelulaissa ([Lastensuojelulaki 417/2007 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)) sanotaan, että mm. nuorisotoimi on velvollinen salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan-hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Nuorisotyössä ilmoituksen syyt liittyvät monesti nuoren omaan käyttäytymiseen esim. päihteiden käyttö, mielenterveyden haasteet, rikoksilla oireilu tai itsetuhoisuus.

Yleistä lastensuojeluilmoituksen tekemisestä

- Tee lastensuojeluilmoitus viipymättä. Nopea toiminta on erityisen tärkeää silloin, kun asiaan liittyy rikos.
- Tee ilmoitus ensisijaisesti lapsen asuinkunnan sosiaalitoimistoon.
- Ota yhteyttä sosiaalipäivystykseen tai hätäkeskukseen (112), jos tilanne on kiireellinen tai teet ilmoituksen virka-ajan ulkopuolella.
- Soita hätänumeroon 112, jos tilanne on kiireellinen etkä voi selvittää lapsen asuinkuntaa tai kunnan lastensuojelun yhteystietoja.

Lastensuojelun käsikirjassa ([Lastensuojeluilmoitus - THL](#)) on lisää tietoa lastensuojeluilmoituksesta.

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen paikallisesta lapsesta

- Tee lastensuojeluilmoitus ensisijaisesti sähköisesti omapalvelun kautta [Lastensuojeluilmoitusten ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)
- Ilmoitukset ja yhteydenotot voi lähettää myös **suojatulla sähköpostilla** osoitteeseen lapsiperheet.jamsa@hyvaks.fi

Pohja lastensuojeluilmoitukseen löytyy täältä: [Lastensuojeluilmoitus LsL 25 § ilmoitusosa \(thl.fi\)](#), mutta myös vapaamuotoinen ilmoitus käy.

- Voit lähettää ilmoituksen myös postitse osoitteeseen Saksalankatu 1, 42100 Jämsä
- Jos tiedät, että lapsi on lastensuojelun asiakkaana, voit lähettää ilmoituksen suoraan lastensuojelun yhteissähköpostilaatikkoon **suojatulla sähköpostilla** lantinen.avohuolto@hyvaks.fi

Jämsän konsultaationumero 050 345 6772 (palvelu arkisin klo 9–11)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS

Yhteydenotot 24/7 puh. 014 266 0149

Mikäli sosiaali- ja kriisipäivystyksen työntekijä ei pysty vastaamaan puheluun, tavoitat päivystyksen soittamalla yleiseen hätänumeroon 112. [Sosiaali- ja kriisipäivystys | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#)

Ota yhteyttä sosiaali- ja kriisipäivystykseen esimerkiksi, kun tilanne vaatii kiireellistä sosiaalityön arviota tai välittömiä toimenpiteitä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi:

- huoli lapsesta tai perheen tilanteesta
- akuutti väkivalta tai sen uhka perheessä
- huoli vanhuksen tai vammaisen kotona pärjäämisestä

Sosiaali- ja kriisipäivystys tarjoaa akuuttia kriisiapua traumaattisissa kriisitilanteissa. Akuutilla traumaattisella kriisillä tarkoitetaan äkillistä ja yllättävää tapahtumaa, johon ei ole voinut varautua. Ota yhteyttä, kun kohtaat äkillisen kriisitilanteen kuten:

- läheisen kuolema
- läheisen itsemurhayritys
- onnettomuudet (esim. tulipalo)
- väkivallan tai vakavan rikoksen uhriksi joutuminen
- vakava oma tai läheisen kuolemaan johtava sairaus

Voit ottaa yhteyttä myös huomattessasi, että joku muu tarvitsee kiireellistä apua.

Soita hätänumeroon 112, kun tarvitset paikalle kiireellisesti ambulanssin, palokunnan tai poliisin tai oma tai jonkun muun henki, terveys, omaisuus tai ympäristö on vaarassa.

RIKOSILMOITUS JA SOVITTELUALOITE

RIKOSILMOITUS

Mitkä asiat kuuluvat poliisille:

- Vakava vahinko/ilkivalta, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivaltatilanne, jossa selviä vammoja (esim. mustelma, pitkittynyt kipu tai lääkärissä käynti) – myös sovittelualoite
- Väkivaltatilanne, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivalta, uhkailu, vahingonteko, jos toistuvaa/sama henkilö on usein esillä
- Teko, jossa sovittelua on jo yritetty, toistuvaa
- Yli 15-vuotiaiden uhkaava käytös toista kohtaan (todellinen uhka) – myös sovittelualoite
- Seksuaalirikokset
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltatilanne, jossa aikuinen tekijänä

Jos kyseessä on akuutti vaaratilanne, eikä sitä saada hallintaan henkilökunnan toimesta, tulee soittaa hätäkeskukseen 112.

Miten RIKOSILMOITUS tehdään:

- **Ensisijaisesti sähköisesti poliisin asiointipalvelussa** <https://asiointi.poliisi.fi/>
- Kirjallisesti esim. lastensuojeluilmoituksen (tai muun tapahtumaan liittyvän asiapaperin) lähettämällä, saatetekstillä TUTKINTAPYYNTÖ, osoitteeseen: Jämsän poliisiasema, Keskuskatu 17, 42100 JÄMSÄ

Poliisia voi konsultoida kaikissa rikosasioissa. Jämsän poliisin tavoittaa numerosta 029 541 4741 tai sähköpostilla Jamsa.Rikostorjunta.Sisa-Suomi@poliisi.fi

Lisätietoja rikosilmoituksen teosta: [Tee rikosilmoitus - asioi ensisijaisesti verkossa! - Poliisi](#)

SOVITTELUALOITE

Mistä asioista voi tehdä sovittelualoitteen:

- Konflikti, jossa on vähintään kaksi osapuolta
- Kaikki alle 15-vuotiaiden rikosasiat
- Kiusaamistapaus, johon koulu haluaa ulkopuolista apua
- Toisen fyysisen koskemattomuuden lievä loukkaaminen, josta ei aiheudu vammoja (esim. töniminen, kiinnipitäminen)
- Vahingonteot (iästä riippumatta), jossa tekijä on tiedossa
- Vahingonteot, jotka eivät ole tahallaan aiheutettuja
- Uhkailu, koulussa tapahtunut/koulun tietoon tuleva
- Uhkailu, sosiaalisessa mediassa tapahtuva
- Koulussa tapahtuva seksuaalinen häirintä
- Vanhempien ja koulun väliset riita-asiat, joihin koulu haluaa ulkopuolista apua
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltilanne, jossa tekijänä alle 15-vuotias lapsi

Miten SOVITTELUALOITE tehdään:

Sovittelualoitteen voi tehdä sovittelutoimiston:

- puhelimitse päivystysnumeroon 050 432 0020
- sähköpostilla, josta käy ilmi lyhyesti tapahtuma, osapuolet ja huoltajien yhteystiedot, sovittelu@jkl.fi

Sovittelutoimistoa voi konsultoida kaikissa riita- ja rikosasioissa numerosta 014 266 7140. Päivystys arkisin klo 9–15.

HUOM!

- *Lastensuojelu- ja rikosilmoitus tehdään toimi-/virkavastuulla ja aina omalla nimellä. Ilmoituksen tekee ko. tapahtumaa tai tilannetta todistanut henkilö tai henkilö, jolle esim. asiakas on asiasta ilmoittanut (tällaisissa tapauksissa on kyse epäilystä ja epäillyn teon tekijää tulee kuulla). Esihenkilöön tulee olla aina yhteydessä mielellään ennen ilmoituksen tekemistä.*
- *Lastensuojeluilmoituksesta/rikosilmoituksesta EI saa tiedottaa huoltajaa, mikäli kyseessä on alle 18-vuotiaaseen kohdistunut pahoinpitely tai seksuaalirikosepäily huoltajan tekemänä.*

Liite 2.

KOULUNUORISOTYÖNTEKIJÄN MUISTILISTA

Perehdy Jämsän koulunuorisotyön vuosikelloon ja muihin työsi ohjeistuksiin

Laadi suunnitelma lukuvuodelle koulunuorisotyön vuosikellon pohjalta

Sovi lukuvuoden toiminnoista, työmenetelmistä ja aikatauluista yhteistyötahojen kanssa

Tiedota ja viesti koulunuorisotyön toiminnasta

Käy esittäytymässä ja kertomassa työstäsi oppilaille ja yhteistyötahoille

Ole aktiivinen nuorten, henkilöstön ja muiden yhteistyötahojen suhteen

Keskustele, kuuntele, näy, tule tutuksi ja osallista

Ideoi ja käytä rohkeasti omia vahvuuksiasi, osaamistasi ja luovuuttasi

Osallistu koulun eri ryhmien tapaamisiin suunnitelmallisesti, säännöllisesti tai aina tarvittaessa

Arvioi kulunutta koulunuorisotyön lukuvuotta vuosikellon ohjeistuksen mukaisesti

Muista omat rajasi ❤️

